

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrtletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrtletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglasil): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 30 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 17.

V Ljubljani, dne 24. aprila 1915.

Leto III.

Avstrijska rdeča knjiga o kršenju mednarodnega prava s strani naših sovražnikov.

Pred kratkim je bila objavljena „Rdeča knjiga“, ki vsebuje zbirko dokazov o kršenju mednarodnega prava s strani držav, ki se nahajajo v vojni z Avstro-Ogrsko.

Uvodne pripombe te zbirke, razdeljene v štiri dele, opozarjajo, da gre pri postopanju z diplomatskimi in konzularnimi funkcionarji Avstro-Ogrske od strani oblasti sovražnih držav, za kršitve najprijemnejših norm gostoljubja, ki so svete celo narodom na nizki kulturni stopnji, in to tako pogosto, kakor tega še nismo doživeli, pri čemer je označiti kot posebno obteževalno, da se je protipravno izganjanje

ali zapiranje često dogajalo še pred nastopom vojnega stanja.

Glede režima, ki se je istotako po velikem delu že pred začetkom vojne vporabljal v sovražnih deželah proti avstrijskim in ogrskim državnim pripadnikom, pravijo uvodne pripombe: Tudi če priznavamo, da se da v nekem pogledu opravičiti, če se vojno-obveznim pripadnikom nasprotnika zabranjuje udeležba v vojni, vendar pa metode, ki so jih vporabljale pri tem oblasti sovražnih držav, posebno pa pridržavanje in zapiranje starčkov, bolnikov, žensk in otrok, nasprotujejo najelementarnejšim dolžnostim človečnosti. Ravno neki francoski učitelj prava je izrekel glede takega postopanja besede: Neoboroženim državljanom sovražnika brez najsilnejšega vzroka prizadevati trpljenje, pomeni povratek v barbarstvo.

O kršenju vojnega prava navedena dokazila, ki pa seveda obsegajo le naravnost neznatno število v

Podlistek.

Žrtve razmer.

Gospa Frida je ležala na divanu v svoji spalnici. V roki je tiščala od solz vlažen robec, ki ga je pritiskala zdaj pa zdaj na zarudele motno-modre oči. Strešala jo je neka nervozna mrzlica. Vsak šum ji je provzročil še večjo vznemirjenost. Skoro plah ji je njen pogled. Neodločnost in brezupna žalost ji je vzela zadnje sled samoodločbe. Mehanično je stiskala na prsih izrezano temno modro jutranjo obleko.

Planila je raz sedež. Z nemirnimi, neenakimi koraki je pričela hiteti po sobi od vrat do zrcala nasproti, včasih stresla z glavo in težko sopeča vzdihnila polglasno. V kolenih je začutila šibkost, in pod utisom silne slabosti, je legla zopet na divan in zaprla trepalnice. Naenkrat je planila po koncu. Ozrla se je po sobi z nemirnim pogledom, poskusila še enkrat, če je ključavnica sobnih vrat zaprta in sedla vsa trudna na stol ob postelji. Naslonila je roko na mizico, ki je stala, pregrnjena s prtom, v katerem je sama uvezla raznobarne marjetice, poleg stola kraj postelje, in z vidno nesigurnostjo vzela izza obleke na prsih mnogokrat preganjen, polzmečkan list. Lahko se si je tresla roka, ko je z vročično hitrostjo begala po listu. Še enkrat, kakor da se hoče prepričati, če ni vse sku-

paj le grozen san, je hotela prebrati list, čigar vsebino je znala že na pamet.

Pismo, čigar črke so bile od solz razlite in na preganjenih robovih skoro nečitljive pa je slovelo takole:

Moja večno ljubljena Frida!

Ko Ti izroči moj sluga, — kateremu zaupam, kakor Tebi — na kakršenkoli način to pismo, bom našel že tisti mir, po katerem sva do konca zaman hrepenela.

Lahko si predstavljam, kake strašne ure si preživela, ko je bila izdana najina tolikoletna tajnost, kateri se imam zahvaliti za najlepše trenutke svojega življenja. Moja ubožica, kako si prenesla divje napade Tvojega moža, ki je mnenja, da je edina Tvoja dolžnost prenašati egoizem in brezobzirnost polizobraženca, ki Te ni mogel nikoli osvojiti, da bi se združila v harmonično duševno enoto.

Ko je včeraj prišel Tvoj soprog v vidni razburjenosti k meni, mi je bilo takoj jasno, da se ima odločiti nekaj usodnega. Da sem mu prihranil žalitve, za katere bi ga moral zabosti na mestu, sem sam predlagal, naj naklonjenost ali nenaklonjenost usode odloči mojo prihodnost. Potegnil sem črno kroglico in tekem enega dneva se bo oddahnil Tvoj soprog, kajti pištola, ki jo je prinesel s sabo, bo izvršila svojo dolžnost.

Nervoznost nejasnosti se je umaknila in jasno, kakor malokdaj zrem zadnje ure pred smrtjo nazaj v

razmerju s kršenji, ki so se v resnici dogodila, da-jejo spoznati, da je pač težko katera vojnopravna norma, ki bi je ne bile sovražne čete opetovano kršile. Številnim slučajem vporabe prepovedanih krogel, preziranja haškega reglementa o zakonih in običajih vojne na kopnem, in ženevske konvencije, se pridružuje strašne krutosti, ki so jih zakrivile čete in prebivalstvo Srbije in Črne gore.

Število pripadnikov monarhije, ki jih še vedno drže v sovražnih deželah, gre v tisoče. Dasi se dogodka, ki se odigravajo posebno na ozemljih monarhije, zasedenih od sovražnika, odteguje neposredni vednosti, vendar se da na podlagi verodostojnih poročil v inozemskem časopisju ugotoviti, da so se tam dogajali tisoči slučajev težkega kršenja prava.

Gotovo je neizogibno, da se v sestavu takih silnih vojnih mas, kakor so zbrane v sedanji vojni, dogajajo marsikateri pregreški proti mednarodnem pravu. Vendar pa povzročajo težko razočaranje, da ravno čete in oblasti tiste države, pod katere egido se je haška konferenca reformirala in izpopolnila vojno pravo, prezirajo pogodbe in ne spoštujejo niti določil, ki so bila dogovorjena v varstvo življenja, časti, svobode in verskega prepričanja mirnih državljanov, kakor tudi v interesu umetnosti in znanosti. Ne najmanj je iskati vzrok temu v uporabi čet, katerim nedostaja razumevanja za meje vojevanja. Francija, Anglija in Rusija pač niso mogle misliti, da bi se njih afriški in azijski podaniki držali določb mednarodnega prava in zato postopajo brez dvoma proti svoji boljši vednosti nasprotno evropskemu mednarodnemu pravu, ko divjake in napol divjake pošiljajo na bojišče proti četam evropskih držav.

Uvod opozarja nadalje na odredbe Francije in Anglije, ki jim manjka vsaka pravna podlaga, glede položaja Maroka, Egipta in Cipra, nadalje na kršenja pravic nevtralnih držav in na preziranje morskopravnih norm, ki je postalo pravi zistem. Kot zločin proti pravu, tako je rečeno dalje, je označiti, ako gredo sovražne države tako daleč, da hočejo vse prebivalstvo velikih držav izročiti lakoti. In nič manj zločinsko ni, da so sovražne vlade dovoljevale, če že ne povspesevale počenjanja lažnjivega in hujskajočega časopisja. V tem hujskanju je predvsem iskati vzroka divjim izgredom, ki so jim bili žrtve tisoči nedolžnih ljudi, ki se ne morejo braniti.

Knočno pravi uvod: Če ta zbirka dokazil, ki se bo še izpopolnila, ne daje še niti približno prave slike o propadanju mednarodnega prava, ki je tekom malo mesecev uničilo toliko nad, pa naj bi vsaj onim, ki so si ohranili nepristranost v sodbi, odprla oči o tem, kdo nosi odgovornost za to, da je ta vojna, ki so jo naši sovražniki zanetili, da bi uničili mirne in po idealnih kulturnih pridobitvah stremeče narode, potrjala vezi prava in npravnosti, in kdo da more v resnici zahtevati priznanje, da se v tem težkem boju bori za svobodo in človečnost.

Prvi del zbirke, obsegajoče skupno 145 dokumentov s prilogami, se nanaša na postopanje z avstro-ogrskimi diplomatskimi funkcionarji s strani oblasti sovražnih držav. Iz tega je opozoriti na neko poročilo diplomatskega agenta in generalnega konzula v Tangerju, iz katerega izhaja, da so ga skupno z drugimi člani agencije, ne da bi jim bili dali časa, da si dobe denarja in ukrenejo sicer potrebne dispozicije, pod spremstvom maroških vojakov odvedli na ladjo „Casard“, kjer je že našel nemškega zastopnika in nemškega dragomana, s katerima so istotako postopali. Množica več sto domačinov je mogla na velikem trgu pred poslaništvom gledati ta prizor, kako so cesarskega nemškega zastopnika v vsej formi aretirali in spravili na vojno ladjo.

Iz nekega poročila o izgonu avstro-ogrskih zastopniških oblasti iz Egipta izhaja, da je egipčanski

svoje življenje. Čudno miren sem, Frida, edina žalost mi je zapustiti Tebe, ko vem, da si izročena neusmiljenosti in — skoro bi rekel — blaznosti Tvojega soproga.

Ničesar se ne kesam. Kar je bilo, je moralo biti, večno zapisana usoda dveh sorodnih src. Hudo pa mi je, ko vem, da se prično zate težki dnevi. Bodi hrabra, Frida, prišlo je, kar sva slutila že ob začetku! Glej, nikoli nama ni svet dovolil odkritega veselja, nikoli nama ni privoščil neskajljene sreče. Kar me veže nanj si Ti in Tvoja mala Elza.

Kako rad bi jo še poljubil v slovo, kako rad bi Te še enkrat pritisnil nase, Ti moja edina sreča! Pa mi ni več dovoljeno niti to! Frida, oprosti, da sem moral storiti svojo dolžnost. Vojak sem in sveta mi je dana beseda, tudi proti nasprotniku. Ni to izdajstvo nasproti Tebi. Preje si mislim, da Ti izboljšam in olajšam pot v prihodnost, če bodo na mojem grobu umrli tudi spomini name.

Bodi prepričana, da si mi edina misel v tej moji poslednji uri, kakor si mi bila edino bogastvo v življenju.

Do smrti Tvoj Emil.

V Fridinih očeh so se zalesketale solze in zdrčale po bledem licu.

„Emil, Emil!“ Naslonila si je glavo na mizo in krčevito jokala. Predramil jo je šum. Zganila se je in ozrla po sobi. Šum je prihajal iz ulice. Trudno se je

dvignila. Skozi polprozorni zastor se je ozrla po ulici.

Zazdelo se ji je, da se udara. Zamajala se je in zrušila na tla. Padaje se je oprijela male mizice, raz katero so z glasnim žvenketom padle male kineške vaze, v katerih so rastle četveroperesne deteljice, darilce Emilovo.

Spodaj na ulici, pred hišo skoro vis-à-vis je stal pločevinast črn voz z belim naslikanim križem.

Okrog voza je stalo mnogo ljudi. Bila je pač prometna ulica in zanimiv slučaj. Ljudje so stali v gruči in se živahno razgovarjali.

„Kaj pa je?“ — „Ali se je res ustrelil?“ — „Bog zna zakaj?“ — „Jaz sem pa slišala, da je bil zelo razburjen in da ga je kap zadela“ — povprek so kričali v gruči, katere središče je bilo neko ženišče, bržčas kaka hišnica. Ta je mahala z rokami in govorila zdaj tem, zdaj onim, da utolaži tujo radovednost in svojo klepetavost. „A, kaj, ustrelil se je, ustrelil. Saj so ljudje natančno slišali strel. Ali veste zakaj?“ Ljudje so se zaganjali naprej, da bi ujeli besede in pričelo se je suvanje.

„Tak dajte prostor!“ — Zakaj se je?“ — „Denarja mu je zmanjkalo, kakor vsem vojakom!“ Žensko so za hip prekričali. Ko se je hrup nekoliko polegel je pomenljivo pokazala na hišo, ki je stala z zastrtimi okni, kakor izumrta, in hotela je nadaljevati.

(Dalje prihodnjic.)

minister za vnanje stvari, pri katerem je avstro-ogrski zastopnik protestiral proti izgonu, ki mu ga je sporočil poveljnik angleških okupacijskih čet, ter mu zagrozil z brahijalno silo, izjavil, da tu ne gre za diplomatski čin egipčanske vlade, marveč za sklep angleških vojaških oblasti, katerega izvedbe egipčanska vlada ne more preprečiti.

Drugi del zbirke tvorijo spisi 8. do 37., ki se tičejo postopanja z avstro-ogrskimi konzularnimi funkcionarji. Iz teh izhaja, da so bili konzuli, oziroma njihov personal, v različnih ruskih in francoskih mestih deloma internirani, deloma zaprti, oziroma ovirani v občevanju s predpostavljenimi oblastmi, deloma izgnani ter odvedeni ob največjih šikanah, deloma odposlani, nakar so jih pogosto izpustili, še le po diplomatski intervenciji. Št. 26 razpravlja o zgodovini trpljenja vicekonzula plem. Hofingerja v Petrogradu, znani že po poročilih v časopisju, ki so ga, kakor znano, aretirali, odposlali v gubernijo Vologda ter postopali z njim na najnevednejši način. Tudi z avstro-ogrskim konzulom v Kijevu, baronom Heinom, ki je bil s pisarniškim osobjem vred aretiran in odposlan v Kursk v družbi najtežjih zločincev, so postopali pozneje na najbrutalnejši način.

Tretji del zbirke je posvečen postopanju z avstrijskimi in ogrskimi državljani v Belgiji, Franciji, na Angleškem, Rusiji in Srbiji, ter obsega spise 38. do 73., ponajveč zapisnike in vloge na ministrstvo za zunanje zadeve, ali na zunanja zastopstva, in slednjič pisma, ki tvorijo istotoliko dokumentov o čisto strašno brutalnem in nečloveškem postopanju, nasprotujočem vsem pravilom mednarodnega prava, kateremu so bili izpostavljeni nedolžni pripadniki monarhije s strani oblasti, ali pa s strani prebivalstva, nahujskanega vsled lažnjivih poročil in sovražne propagande. Poleg vedno ponavljajočih se tožb o nezadostni in slabi preskrbi, o grdem ravnanju in neosnovanem prisojanju kazni zapora, srečavamo tudi take o najhujšem npravnostnem preganjanju, kateremu so bila izpostavljena mlada dekleta celo v Franciji. (Spis 50. zbirke.) Priloga 1. k spisu 65. zbirke vsebuje zapisnik o dogodkih v taboru ujetnikov na otoku Man, ki je dovel do znane revolte, pri kateri je bilo sedem oseb ubitih, 25 težko in 10 lahko ranjenih. Domneva, da so težke rane posameznih internirancev prihajale od krogel dum-dum, je bila potrjena od nekega tam se nahajajočega graškega zdravnika.

Četrti del zbirke razpravlja o kršenjih vojnega prava s strani Rusije in Srbije ter vsebuje številne fotografije vojnopravno nedopuščenih krogel pred in po uporabi, med katerimi so najbolj interesantne deformirane krogle z nikljastim plaščem, ki učinkujejo kakor dum-dum. Ta del zbirke vsebuje skupno 71 spisov, med katerimi se nahajajo uradna poročila in zapisniki o grozovitem ravnanju z ranjenci in o nečloveškem postopanju z bolniki po bolnišnicah ter o grozovitem pohabljanju padlih vojakov. Spis 128. poroča o strahovitih mukah nekega huzarskega podčastnika, ki so mu Srbi odsekali podlakti in zvezali nadlakti, nakar so ga takega posadili na konja ter tega pognali v galop. Nekemu drugemu vojaku so prerezali na obeh straneh prsno mrežo, potegnili skozi prsi vrv, na katero so ga potem obesili ter zažgali ogenj pod njim. Druge so nabadali na bajonete in jih tako nosili okoli. Poroča se nadalje o zavrtnih napadih srbskih komitašev, žensk in otrok. O Črnogorcih, ki so streljali na sanitetne postaje, poročajo,

da so tudi mnogo vojakov grozno pohabili ter izvršili strašne zločine na ranjenih in mrtvih.

Grozovitosti, plenjenja in pustošenja, ki so jih zagrešili Rusi v Bukovini in ki jih naštevje zbirka, so deloma že znana iz prej objavljenih poročil in iz nedavnih konstatacij v romunskih listih.

Svetovna vojna.

Strašanske ruske izgube v Karpatih.

Iz Stockholma prinaša graška „Tagespost“ to-le poročilo: Bitka v Karpatih se odlikuje z nezaslišanim sipanjem človeškega materijala na ruski strani. Izgube, ki jih je ruska armada utrpela tem med svojimi tremi velikimi ofenzivami, dosegajo višino, ki se zdi neverjetna in ki jih more nositi le država s 150 milijoni ljudi, kakršna je Rusija. Že izgube pri obleganju Przemysla so bile neobičajno velike, izgube v karpatski bitki pa presegajo vse, kar si moremo predstavljati, ne glede niti na ujetnike, ki sta jih zavezniška tam dobila in katero število že daleč presega 100.000.

Resnične izgube na mrtvih in ranjenih cenijo angleški in francoski listi na okroglo pol milijona. Že prva ruska ofenziva v Karpatih, ki se je pričela novembra, je imela za posledico, izgubo več kakor 150.000 mož, ker so hoteli Rusi z vso silo premagati avstro-ogrsko armado in prebiti njih črte. Vsi ti poskusi so se razbili na železnem odporu avstro-ogrskemu vodstvu neprestano nove armadne zbornice proti avstro-ogrskim črtam kot nadomestilo za padle. Brez ozira na izgube ljudi naj bi se bilo poskusilo tu prodreti, ker se je zdelo to za zmago potrebno.

Nezaslišane izgube, ki jih je utrpela Rusija pri prvi ofenzivi, so jo prisilile, ofenzivo meseca decembra ustaviti in armado nanovo organizirati. Dejstvo samo, da je trajalo tedne, predno so mogli Rusi zopet preiti v novo ofenzivo, govori za velikanske izgube. O Božiču so bili Rusi zopet tako daleč, da so mogli pričeti z novo ofenzivo. Tekom petih tednov so se vrgli v osmih ali desetih vrstah proti avstrijski in nemški armadi, pri čemer so zasledovali isti cilj, kakor pri prvi ofenzivi; toda tudi ta napad je bil brezuspešen. Blazno tratenje človeškega materijala se je nadaljevalo, armadni zbor je prihajal za armadnim zborom in gore mrtvih so se kupičile pred avstrijskimi pozicijami. Začetkom februarja je bila zopet tudi ta sila ruska tako skopnela, da se je morala umakniti. Rezultat druge ruske ofenzive je bil glasom poročila angleških listov, izguba 200.000 mož.

Tretja ofenziva se je pričela, ko so Rusi napolnili močno zredčene vrste z novimi možmi. Od prvih dni marca do sedaj so bile ruske izgube prav velike, od dne do dne je raslo število ujetih, tako da so presegale ruske izgube tekom marca več kakor 100.000 mož. Zato se da razumeti, konča stockholmski list, da pomeni karpatske bitke grob ruske armade.

Splošni vojni položaj.

Iz Berolina poročajo: Vojaški položaj na zahodu in na vzhodu je sedaj popolnoma zadovoljiv. Glede bojev med rekama Maas in Mosel zadostuje

opozoriti na obsežno poročilo velikega glavnega stana z dne 10. t. m. Vse pozicije, ki smo jih imeli takrat zasedene, so trdno v naših rokah. Ne samo da držimo vse svoje pozicije, v Karpatih potiskajo zavezniške čete celo vzhodno od doline Laborcze in pri Uzsoku in Ondavi proti severu.

„Times“ razmotrivajo vojni položaj na raznih frontah ter prihajajo končno do tega zaključka: Operacij proti Dardanelam zaradi splošnega vojnega položaja na eni strani in zaradi slabega vremena ne kaže nadaljevati. S tem hoče list odgovorjati na razna vprašanja v Angliji in na Francoskem, kdaj se bodo operacije proti Dardanelam končale. List pravi, da je treba pred vsem počakati, da bodo Rusi na svojem pohodu preko Karpatov zlomili moč avstro-ogrskih čet. Ruska vojska za Dardanele in Bospor je ravno tako pripravljena, kakor francoske in angleške čete v Egiptu. Rusija pa mora prej še prodreti pred Krakov in osvoboditi Poljsko nemških čet. Nadaljnje prodiranje Rusov v sovražnem ozemlju za enkrat ni verjetno. Morda bodo potekli še tedni, predno bo prišlo do kake večje akcije.

Z avstrijsko-ruskega bojišča.

Uradna poročila.

Topovski boji v Karpatih.

Uradno razglašajo dne 14. aprila opoldne:

Splošen položaj je neizpremenjen.

Na karpatski fronti so se po pretežni večini v vseh odsekih vršili samo topovski boji.

Severo-zapadno od prelaza Uzsok smo z napadom hrabrih ogrskih pehotnih polkov št. 19. in 26. zavzeli v celem obsegu pozicijo, ki so jo pred dnevi osvojili Rusi.

V jugo-vzhodnji Galiciji in v Bukovini vlada mir.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Ponesrečen ruski napad pri Cieszkowicah. — Važen hrib ob reki Stryj zavzet.

Uradno poročajo dne 15. aprila opoldne:

V zapadni Galiciji se je pri Cieszkowicah, na reki Biali, v zjutranjih urah dne 14. aprila ponesrečil ruski naval.

Na višinah ob obeh straneh Wysocka, na reki Stryj, so močnejše ruske sile napadle pozicije naših čet.

Po srditih bojih smo zavrnilo sovražnika, zavzeli in zasedli v protinapadu neko važno višino ter ujeli 3 častnike in 661 mož.

Sicer na karpatski fronti samo topovski boj, v mnogih odsekih mir.

V jugo-vzhodnji Galiciji in v Bukovini nobenih dogodkov.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Boji vzhodno od Pjotrskova. — Razstreljeno rusko municijsko skladišče. — Posamezni boji v gozdnatih Karpatih. — 718 Rusov ujetih.

Uradno se razglašajo dne 16. aprila opoldne:

Na Poljskem smo odbili ruski napad pri Blogiju, vzhodno od Pjotrskova. Ob dolenji Nidi je razstrelila

naša artiljerija neko rusko municijsko skladišče. Več ruskih strelskih jarkov, ki so ležali v najučinkovitejšem ognju naših topov, je sovražnik z velikimi izgubami v begu zapustil.

V Karpatih je prišlo le v gozdnatem gorovju do posameznih bojev. Prodirajočo rusko pehoto smo, kakor vedno, odbili z velikimi izgubami. 450 ujetih. Delni boji v dolini reke Stryj, so prinesli nadaljnjih 268 ujetnikov.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Položaj v Karpatih, v Galiciji in Poljski neizpremenjen. — 1290 Rusov ujetih.

Uradno razglašajo dne 17. aprila:

V ruski Poljski in v zapadni Galiciji se ni ničesar prigodilo.

Na karpatski fronti je položaj neizpremenjen.

V gozdnem pogorju, kjer so Rusi mestoma ponovili svoje ljute napade, smo ujeli 1290 mož.

Pri teh napadih in pri raznih ponoči izvršenih navalih je imel sovražnik zopet težke izgube.

V jugovzhodni Galiciji in v Bukovini topovski boj.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Odbiti ruski napadi na őrti Nagypolany - Zellöe-Telepocz. — 1432 Rusov ujetih. — Na južnem bojišču topovski boji.

Uradno razglašajo dne 18. aprila:

Splošen položaj je neizpremenjen. V gozdnih Karpatih smo pri Nagypolany-Zellöe-Telepocz krvavo odbili ruske napade. Ujeli smo 7 častnikov in 1425 mož. Na vseh ostalih frontah samo topovski boj.

Na južnem bojišču nobenih dogodkov. Na srbski artiljerijski ogenj iz beogradske okolice smo, kakor že prej, uspešno odgovorjali.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Mir na severnem bojišču.

Uradno se razglašajo dne 19. aprila opoldne:

Na ruskem Poljskem in v zapadni Galiciji ni nikakih posebnih dogodkov.

Na karpatski fronti vlada mir. Le v Gozdnih Karpatih so se vršili neznatni boji, v katerih smo ujeli 197 mož.

V južnozapadni Galiciji in v Bukovini posamezni artiljerijski boji.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Neizpremenjen položaj na severnem bojišču.

Uradno se poroča dne 20. aprila opoldne:

Splošni položaj je popolnoma neizpremenjen. Ob celi fronti posamezni artiljerijski boji.

Namestnik načelnika generalnega štaba
pl. Höfer, fml.

Z nemško-ruskega in nemško-francoskega bojišča.

Vsa uradna poročila s poljskega bojišča ne poročajo drugega, kakor da je položaj na poljskem bojišču neizpremenjen in da vlada mir. Edino poročilo z dne 16. aprila omenja, da so nemške čete v neznatnih bojih pri Kalvariji v zadnjih dneh ujele 1040 Rusov in uplenile 7 strojnih pušk.

Nemci so na francoskem bojišču zavrnilli vse napade.

Veliki glavni stan, dne 14. aprila.

Zapadno bojišče. Sovražen nočni napad pri Berry au Bacu se je ponesrečil.

Severozapadno od Verduna so Francozje proti našim bojnim črtam uporabljali mine, ki so razvijale močno rumenkast dim in dušične pline.

Med rekama Maas in Mosel se vrše nadaljni boji.

Pri nekem močnem napadu proti črti Maizerey-Marchewille, so Francozje na neki ozki točki prodrli pri Marchevillu v našo pozicijo, a smo jih s protinapadom kmalu zopet potisnili iz njih.

Na ostali fronti se je napad razbil že pred našo pozicijo.

Med Combresom in St. Mihielom so se včeraj vršili samo artiljerijski boji.

V Aillyskem gozdu smo po brezuspešnih sovražnih razstrelitvenih poskusih odbili tri sovražne napade.

Napad ob obeh straneh ceste Essey-Flirey se je ponesrečil zapadno od tod in je dovedel vzhodno od te ceste boje mož proti možu, v katerih so si naše čete priborile nadmoč.

V gozdu Le Pretre ni bilo nobenih bojev.

V Vogezih se je ponesrečil francoski naval proti Schepfenriethkopfu, jugozapadno od Metzerala.

Vrhovno armadno vodstvo.

Veliki glavni stan, dne 15. aprila.

Zapadno bojišče. Med rekama Maas in Mosel so bili včeraj samo osamljeni boji.

Pri Marchevillu so imeli Francozje v trikratnih brezuspešnih napadih težke izgube.

Zapadno od ceste Essey-Flirey je trajal boj za majhen košček strelskega jarka pozno v noč.

Ob gozdu in v gozdu Le Pretre so se ponesrečili francoski napadi.

Sovražne oddelke, ki so prodrli proti našim pozicijam severnovzhodno od Manonvillera, so naše varnostne čete odbile z velikimi izgubami.

Južno od Hartmannsweilerkopfa so Francozje petkrat poskusili, da bi prebili našo fronto.

Sicer so se v Vogezih vršili samo artiljerijski boji.

Vrhovno armadno vodstvo.

Uspešne nemške operacije na Francoskem.

Veliki glavni stan, dne 16. aprila.

Zapadno bojišče. Pred Ostendo in Nieuportom se se včeraj udeležilo artiljerijskega boja nekaj sovražnih torpedovk, katerih ogenj pa smo brzo udušili.

Po razstrelitvi dveh hiš smo zasedli južni rob St. Eloija.

Na južnem obronku višine Loretto se od danes ponoči zopet vrše boji.

Med rekama Maas in Mosel so se vršili samo artiljerijski boji.

Francozje uporabljajo vedno češče bombe, ki razvijajo dušične pline, pri pehoti pa eksplozivne napade.

Ob čistem in jasnem vremenu je bilo včeraj delovanje letalcev zopet zelo živahno.

Sovražni letalci so metali bombe na vasi za našo fronto. Tudi Freiburg so zopet napadli. Tu je bilo ubitih in ranjenih več civilnih oseb, ponajveč otrok.

Vrhovno armadno vodstvo.

Boji pri Ypresu. — V Champagni so imeli nemške čete večje uspehe. — Odbiti francoski napadi pri Flireyju. — Francoski zrakoplov nad Strassburgom. — Bombardiranje Greenwioha.

Veliki glavni stan, dne 17. aprila.

Zapadno bojišče. Včeraj so tudi Angleži uporabili vzhodno Yperna granate in bombe, ki so razvijale dušične pline.

Na južnem obronku Loretske višine severozapadno od Arrasa smo izgubili majhno oporišče v širini 60 metrov in v globini 50 metrov.

V Champagni severozapadno od Penthesa smo po obsežnih razstrelitvah v naskoku zavzeli neko francosko utrdbeno skupino. Danes zjutraj izvršeni sovražni protinapad se je ponesrečil.

Med rekama Maas in Mosel so se vršili srđiti artiljerijski boji.

Pri Flireyju so Francozje opetovano izvršili napad.

S težkimi izgubami smo jih vrgli v njihove pozicije.

Pri nekem izvidnem navalu so naše čete zavzele sovražno postojanko severozapadno od Urbeisa (v Vogezih), ki pa smo jo, ker je ležala za nas neugodno, zjutraj zopet izpraznili. S seboj smo vzeli večje število ujetih alpincev.

Danes ponoči se je nad Strassburgom pojavila francoska zračna ladja in je vrgla več bomb.

Materijalna škoda, ki se večinoma nanaša na okenske šipe, je neznatna. Žal, da je bilo ranjenih nekaj civilnih oseb.

Neki naš letalec, ki je predvčerajšnjem metal bombe na Calais, je včeraj obmetaval z bombami Greenwich.

Vrhovno armadno vodstvo.

Silen angleški napad pri Ypresu odbit. — Boji v Champagni. — Artiljerijski boj med rekama Maas in Mosel. — Prodiranje nemških čet v Vogezih.

Veliki glavni stan, dne 18. aprila.

Zapadno bojišče. Po izvršitvi razstrelb so Angleži snoči vdrli jugovzhodno od Yperna v našo višinsko pozicijo tik severno od Kanala, a smo jih takoj v protinapadu potisnili nazaj. Samo za tri razstreljene rove, ki so jih Angleži zasedli, se še vrše boji. V Champagni so Francozje poleg pozicije, ki smo jo predvčerajšnjim zavzeli, razstrelili neki jarek, ne da bi si s tem kaj koristili. Med rekama Maas in Mosel so se vršili samo artiljerijski boji. V Vogezih smo se polastili jugozapadno od Stossweilerja na sedlu neke francoske najsprednejše pozicije. Jugozapadno od

Metzerala smo predstraže umaknili pred premočnim sovražnikom na njihova oporišča.

Vrhovno armadno vodstvo.

Ljuti angleško-nemški boji. — Ponesrečeni francoski napadi. — Izmišljene vesti o francosko-angleških zmagah.

Veliki glavni stan, dne 19. aprila.

Zapadno bojišče. Južnovzhodno od Ypresa smo pregnali Angleže iz nekaterih manjših delov naše pozicije, ki so se nahajali še v njihovih rokah. S silnimi napadi ob železnici Ypres-Conines so poskusili večeraj zvečer znova zavzeti postojanko na višini. Napad se je ponesrečil in sovražnik je imel težke izgube.

Pri Ingelmünstru smo prisilili francoskega poročnika-avijatika Garrota, da se je spustil na zemljo, ter smo ga ujeli.

Med Maaso in Mozelo je potekel dan med artiljerijskim bojem. Slaboten poskus Francozov, napasti našo pozicijo pri Combresu, smo z našim ognjem udušili v kali.

V Vogezih sta se ponesrečila dva francoska napada na od nas zavojevano postojanko v sedlu zapadno od Reichsackerkopfa. Ponesrečil se je tudi napad na višine severno od Steinabrücka. Po težkih izgubah so se Francozi umaknili.

Francija in Anglija preplavljata očitno celo z uradnega mesta, inozemstvo z zmagozlasnimi vestmi o dozdevnih uspehih naših nasprotnikov na zapadnem bojišču. Vse te trditve so enostavno izmišljene. Opozarjamo le, naj se jih presoja na podlagi uradnih nemških vojnih poročil.

Vrhovno armadno vodstvo.

V bojih na zapadni fronti so imeli Francozi same neuspehe.

Veliki glavni stan, dne 20. aprila.

Zapadno bojišče. V Champagni so napredovali naši saperski napadi.

V Argonih se je ponesrečil, severno od La Four de Paris, francoski napad.

Med Maaso in Mozelo so bili artiljerijski boji le na posameznih mestih živahni. Francoski napad pri Flireyu se je v našem ognju razbil. V Croix des Camres so razstelile naše čete nekatere utrjene stražnice, vdrle v glavno sovražno pozicijo ter prizadjale neprijatelju močne izgube. V boju med predstražami, zapadno od Avricourta, smo v jurišu zopet zavzeli vas Embermenil, ki smo jo bili začasno izpraznili.

V Vogezih se je ponesrečil sovražni napad na Sillackerskih višinah, severozapadno od Metzerala; francoski alpinci so utrpeli težke izgube. Pri nekem sunku na vrh Hartmannsweilerkopfa, smo pridobili na severovzhodnem pobočju par sto metrov terena.

Vrhovno armadno vodstvo.

Ukaz z dne 19. aprila 1915. l. (drž. zak. št. 101) o dolžnosti naznaniti iz določnih kovin obstoječe obratne uredbe.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se zaukazuje tako:

§ 1.

Imetniki obrtnih, kmetijskih in gozdarskih obratov morajo obratne uredbe, ki se ne rabijo in ki so

docela ali po pretežnem delu iz aluminija, svinca, bakra, medi, niklja ali deče litine, naznaniti oblastvu.

Naznaniti je treba:

- 1.) Stroje in aparate (destilacijske, hladilne in kuhalne aparate, kotle, oglavnice za kotle, bobne, cilindre, valjarje i. dr.),
- 2.) cevovode in njih armature,
- 3.) električne naprave vstevši vóde,
- 4.) nadomestne dele.

Med predmete, ki jih je naznaniti, spadajo tudi taki večji deli imenovanih uredb, ki se dajo lahko odločiti od njihovih ostalih, iz drugih tvarin obstoječih delov.

§ 2.

Dolžnost naznanila velja, vseeno je-li obrat podjetja trajno ustavljen ali se-li namerava obratovanje kakor pri sezonskih obratih povzeti v poznejšem času.

Prestanki, ki se podajajo v rednem teku trajnega obrata, n. pr. ker so potrebna popravila, ne osnujejo dolžnosti naznanila.

Pri napravah, ki se trajno obratujejo, je naznaniti posamezne uredbe, ki so trajno izven obrata, in nadalje rezervne aparate in nadomestne dele.

Uredbe, ki so v rudniških obratih, pri železnicah, v plovstvenih obratih, nadalje v bolnicah, človekoljubnih zavodih in učiliščih ter lekarnicah, ne spadajo pod naznanilne predpise tega ukaza. Za uredbe, ki so v državnih obratih in zavodih, veljajo posebna določila.

§ 3.

Tiskarske valjarje tiskarnic za katun in tapete in fabrik za voščeno sukno, nadalje domače kotle za žganje in uredbe davščini od izdelka zavezanih žganjarnic, ki so docela ali po pretežnem delu iz imenovanih kovin, je naznaniti brez ozira na to, se-li rabijo ali ne.

§ 4.

Imetniki obratov morajo spredaj oznamenjena obratne uredbe tistih podjetij, ki se ne obratujejo ob času, ko dobi moč ta ukaz, naznaniti političnemu oblastvu I. stopnje, v čigar okraju je obratna naprava, najkasneje do vštetelega 5. dne maja 1915. leta. Pri tem je navesti, zakaj je ustavljen obrat, kdaj se je ustavil in kako dolgo bo najbrže ustavljen.

V istem roku morajo temu oblastvu naznaniti tudi posestniki naprav, ki se obratujejo, uredbe, ki se ne rabijo, ter rezervne aparate in nadomestne dele oznamenjene vrste.

Nadalje je v oznamenjenem roku naznaniti oblastvu v § 3. imenovane uredbe.

Ako se ustavi obrat naprave tako, kakor je oznamenjeno v § 2., odstavek 1, po 20. dnevu aprila 1915. l. ali ako se po tem dnevu v obratu, ki se sicer nadaljuje, trajno nehajo uporabljati posamezne uredbe imenovane vrste, je imenovanemu oblastvu naznaniti to v osmih dneh ter oznameniti dotične obratne uredbe.

Ako se eventualno zopet povzame obratovanje ali se zopet uporabljajo dotične uredbe, je tudi to naznaniti v osmih dneh.

§ 5.

Za naznanilo je porabljati edinole obrazce, ki so izdani na političnih oblastvih I. stopnje.

Naznanila je podajati v dveh izvodih. Ako se vpošiljajo po pošti, se morajo oddati na pošto najkasneje zadnji dan roka.

Eden izvod naznanila ostane na političnem oblastvu I. stopnje; drugi izvod mora to oblastvo takoj vposlati naravnost trgovinskemu ministrstvu.

§ 6.

Izpolnjevanje dolžnosti naznanila nadzoruje trgovinsko ministrstvo, privzemši obrtne nadzornike ali druge organe. V ta namen se smejo uradno ogledati obratni prostori in naprave in vpogledati poslovne knjige.

Organi obrtnega nadzorništva se lahko privzemajo tudi za poizvedovanje o uredbah naprav, ki se obratujejo.

§ 7.

Ravnanje zoper predpise tega ukaza naj kaznujejo politična oblastva I. stopnje z denarnimi kaznimi do 5000 kron ali z zapornimi kaznimi do šestih mesecev, ako dejanja ne spadajo pod strožje kazensko določilo.

§ 8.

Ta ukaz dobi moč z dnem, katerega se razglasi.

Tedenske novice.

(Imenovanja pri pošti.) Računski oficijal Maks Svoboda je imenovan za računskega revidenta pri poštenu in brzozavnem ravnateljstvu. Dalje so imenovani: poštni kontrolor Ivan Junc za višjega poštnega kontrolorja v Ljubljani; poštni aspirant Herman Tominc za poštnega oficijanta v Gradiški; poštarica Adela Koutny za poštno oficijantinja v Postojni in poštar Bogoljub Helmich v Železnikih za višjega poštarja v Logatcu. (Poštar Helmich si je pred kratkim končal življenje.) — Svojim službam so se odpovedale: poštna oficijantinja v Postojni Roza Bizjak, poštna aspirantinja v Ljubljani Olga Semolič in poštni ekspeditor v Kostanjevici Štefan Stok.

(Zakup lova.) Lov krajevne občine Sora se bo dne 27. maja 1915 ob 11. dopoldne na uradnem dnevu v občinski pisarni v Škofji Loki potom javne dražbe oddal v zakup za dobo 5 let, to je od 1. julija 1915 do 30. junija 1910. Zakupni in dražbeni pogoji se lahko vpogledajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

(Vojnim vjetnikom na Ruskem) je dovoljeno pisati samo dopisnice, ne pisem. Onim vjetnikom, ki so bili vjeti pri padcu trdnjave Przemysl in katerih naslov ni znan, se tudi lahko piše, a na dotični dopisnici je treba na posebno vidnem prostoru zapisati „Garnison de Przemysl“. S tem sicer še ni zagotovljeno, da dobe dotičniki poslano dopisnico, a verjetno je, kakor se uradoma poroča, da jim pride v roko.

(Ubegli Rusi.) Iz ujetniškega taborišča v Knittelfeldu je uteklo več ruskih vojakov. Enega izmed teh je pretekli teden zajelo orožništvo v Rožeku na Koroškem. Imenuje se Vladimir Zaveruška in je bil četovodja pri 9. ruskem pehotnem polku. — Te dni sta prišla k posestniku Pankraciju Kobaltu na Goriškem vrhu pri Spodnjem Dravogradu dva neznanca, ki sta prosila za jed in prenočišče. Mož je razumel njih govorico in spoznal, da sta ubegla ruska vojaka. Obvestil je orožnike, ki so Ruse aretirali. Imenujeta se Arsen Mijohka in Tabovskij. Vse tri ubeglece so zopet prepeljali v Knittelfeld.

(Znižana vožnja po morju.) C. kr. deželno predsedstvo naznanja, da dobe starši, otroci sestre, bratje, žene in neveste obolelih bojnikov, ako jih hočejo obiskati, ali se udeležiti pogrebov, pri vožnji na parnikih za tja in nazaj 50% popusta sledečih od države subvencioniranih parobrodniških družb: „Avstrijski Lloyd“, „Dalmacija“, „Ragusa“, „Istria-Trieste Lloyd“, „Austro-Croatia“, „Bokeska plovitba“ in „Capodistriana“. Izkaznice za te vožnje izdajajo politične oblasti, v Ljubljani pa c. kr. policijsko ravnateljstvo.

(Uvoz koruze in koruzne moke z Ogrskega v Avstrijo.) Korespondenčni urad poroča: Glede naredbe ogrskega poljedelskega ministrstva, da je transport koruze in koruzne moke v Avstrijo le tedaj dovoljen, če avstrijski poljedelski minister glede dotičnega transporta prej sporoči ogrskemu poljedelskemu ministru, da vračuna oni transport v kontingent, namenjen za Avstrijo, izve „Fremdenblatt“, da je včeraj avstrijsko poljedelsko ministrstvo izdalo na politične deželne oblasti ukaz, v katerem se v svrhu lastne informacije in eventualnega sporočila interesentom sklicujoč se na odredbo ogrske vlade, precizira stališče avstrijske vlade v vprašanju, da se vračunajo storjeni sklepi v kontingent koruze. Iz tega ukaza je razvidno, da avstrijska vlada načeloma odklanja vsako tako vračunjenje. Vlada gre pri tem s stališča, da je prišlo do kontingenta na podlagi komercialnega in tehničnega presojevanja, da je bil prevzet, predelan in v konsum spravljen po komercialnih in tehničnih ozirih, tako da se mora nedotaknjen vzdržati. Če bi se pa preveč vračunilo v kontingent, bi se kontingent in s tem vsa nameravana aprovizacijska akcija zmešala. Vsled tega je avstrijska vlada le glede prav majhnega števila starih sklepov, v kolikor so bili ti sklenjeni od strani kake dežele ali deželne organizacije, dovolila izjeme in vračunjenje. Vračunati se ne smejo vsi privatni nakupi, če so se prej ali pozneje izvršili.

(Obisk vojakov v Bosni, Hercegovini in Dalmaciji prepovedan.) Poveljstvo naše balkanske armade je izdalo prepoved, da vojaške osebe, ki se nahajajo v okolišju armade, ne smejo sprejemati obiska svojcev. V to svrhu se torej ne sme potovati v Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Osebe, ki bi s tem namenom dospele v eno imenovanih dežel, bodo na deželni meji zavrnjene in se bodo morale vrniti, ne da bi kaj opravile.

(Patriotsko nabiranje kovin za vojne namene) je odredilo c. in kr. vojno ministrstvo sporazumno z drugimi ministrstvi po celi državi. Kot prostovoljni darovi se bodo nabirali predmeti iz bakra, medi, rdeče litine, kositra, cinka, niklja, svinca, antimona in aluminija. V Ljubljani bo ta patriotski posel vršila sednješolska mladina, ki pojde v malih skupinah in opremljena z legitimacijami tekom prihodnjega tedna od hiše do hiše, od stranke do stranke s posebnimi oklici, s katerimi se prebivalstvo vabi, naj sodeluje pri tej velepatriotski akciji ter daruje v vojne namene lahko utrpeljive predmete iz gori navedenih kovin. Ko bo občinstvo z oklici primerno opozorjeno, pride dotična dijaška skupina čez nekaj dni po darovane predmete. Darovi se lahko tudi pošiljajo naravnost mestnemu magistratu. Pričakovati je, da bo občinstvo rado in po svojih najboljših močeh podpiralo to patriotsko nabiranje kovin v vojne namene.

(Razširjenje črnovojniškega službovanja.) Novela k črnovojniškemu zakonu bo zakon v dveh smereh razširila: 1. Pridejan bo nov mlajši letnik. Mladenci bodo podvrženi črnovojniški službi že v tistem letu, v katerem dokončajo 18. leto. 2. Do čim preneha črnovojniška dolžnost sedaj s končanim 42. letom, bodo v bodoče možje podvrženi črnovojniški službi do končanega 50. leta. S tem se bo torej vpostavilo osem novih letnikov črne vojne. V teh novih osmih letnikih sta dve skupini. Prvič možje, ki so svoječasnno že služili v armadi ali v domobrani, torej odsluženi črnovojniki. Drugič tisti, ki še niso služili, torej ki so enaki dosedanjim črnovojnikom, ki še niso služili. Na kakšen način bosta vpoklicani ti dve skupini, ali bodo najprvo vpoklicani možje, ki so že služili, in šele v drugi vrsti oni, ki še niso služili, nadalje, ali bodo oni, ki so že služili, brez pregledovanja vpoklicani, ali pa jih bodo, kakor one, ki še niso služili, prej še pregledali, o tem bo dal pojasnila ukaz glede vpokljanja, ki bo objavljen po vzakonomitvi novele. Na podlagi te novele k črnovojniškemu zakonu bosta v Avstro-Ogrski in na Ogrskem nanovo porazdeljena oba črnovojniška vpoklica. V bodoče bo prvi vpoklic črne vojne obsegal vse letnike od 18. do končanega 42. leta. To se pravi, kar je bilo dosedaj prvi in drugi vpoklic, bo v bodoče prvi vpoklic. Drugemu vpoklicu bodo pripadali novi letniki od 43. do končanega 50. leta. Novela bo končno obsegala dopolnjujoče določbe glede uporabe drugega vpoklica v svrhu izpopolnitve armade in domobranstva.

Po zakonu se je smel dosedaj pritegniti v svrhu nadomeščanja formacij, nahajajočih se na bojišču, le prvi vpoklic, to so črnovojniki do 37. leta. Sedanji drugi vpoklic, črnovojniki od 38. do 42. leta, se na podlagi § 5. črnovojniškega zakona, ni smel uporabljati v svrhu nadomeščanja formacij na bojišču. Od sedaj naprej pa se bo mogel ne samo prvi vpoklic, marveč v gotovih okoliščinah tudi drugi vpoklic uporabljati v svrhu izpopolnitve armade in domobranstva. Napram sedaj veljavnemu pravnemu stanju nastane sledeča bistvena izprememba glede uporabe letnikov. Dosedaj so mogli v svrhu izpopolnitve uporabljati stari prvi vpoklic, to so letniki devetnajst do sedemintrideset. V bodoče se bodo mogli uporabljati: Prvič novi prvi vpoklic, to so letniki, osemnajst do dvainštirideset, drugič pa razen tega še novi drugi vpoklic, to so letniki triinštirideset do petdeset. Pri tem bo seveda razloček. Drugi vpoklic, to so triinštiridesetletni do petdesetletni, se ne bo kar brez vsega, marveč le „v prav posebnih izjemnih slučajih“ uporabljal v izpopolnitev formacij na bojišču. Na Ogrskem je bil tozadevni zakon včeraj predložen državnemu zboru in ga bosta obe zbornici tekom tega zasedanja sprejeli. V Avstriji državni zbor ni sklican. Razširjenje črnovojniških predpisov bo torej v Avstriji, kakor poroča ogrska vlada oficijozno v „Budapester Korrespondenz“, objavljeno s cesarsko naredbo na podlagi § 14.

Razne stvari po svetu.

(Izumitelj strojne puške,) Hiram Maxim, mora biti še v grobu hvaležen, da ga ni zadela

usoda francoskega zdravnika Guillotina, katerega znana iznajdba je ostala za vedno žalostno spojena z njegovim imenom. Krvava giljotina je proti Maximovi iznajdbi nedolžna stvarica, saj je Maxim izumitelj najstrašnejšega morilnega stroja — mitraljeze ali strojne puške. Hiram Maxim je potomec stare francoske hugenotske rodbine, ki se je v 18. stoletju preselila v Ameriko. Hiramov oče se je najprej lotil poljedelstva in je šele moral les posekati, da si je mogel urediti svoje polje. Pozneje je opustil poljedelstvo in se je bavil samo z žago, ki je dala mlademu Hiramu povod, da se je lotil raznih tehničnih poizkusov, za katere je imel poseben dar in tudi prav posebno veselje. Oče ga je dal zato v uk v majhno tovarno za vozove. Toda Hiram ni dolgo vzdržal tu. Šel je v uk k loščarju Danijelu Flyntu, kjer je imel več časa za svoje tehnične poizkuse. Prva njegova iznajdba v tem času je bila mišja past. Pozneje je šel na potovanje in se je preživljal z najrazličnejšim delom. Bil je natakar, tkalec, pomilovalec posode v restavracijah, skratka, lotil se je vsakega dela, ki mu je prišlo pod roke. Naenkrat mu je šinilo v glavo, da bi postal slaven bokser. Šel je v šolo za boks in je prosil za sprejem. Toda profesor mu je rekel po ameriškansko odkrito: „Imate preveč izbuljene oči in kedaj je še videl kdo borilskega mojstra s tako veliko glavo? Izbijte si boksanje iz glave!“ Maxim je ubogal in se je kmalu popolnoma posvetil mehaniki. Splošno pozornost je obrnil nase s plinovim strojem. Napredoval je sčasoma toliko, da je postal inženir v razsvetljavnem zavodu Schnylerjevem. Pozneje je ustanovil lasten zavod za razsvetljavo. Leta 1881. je odšel v London, da vnovič svoje patente na električnem polju. Iznajdbe so bile — kakor pravi sam — njegova „kronična bolezen“. Vrnivši se iz Angleškega, si je domislil, da bi sestavil avtomatično puško, ki bi oddala več strel v sekundi. Oprijel se je dela v delavnici v Hatton Gardenu in ni odnehal, dokler ni imel gotovega prvega modela strojne puške. O teh novih poizkusih pripoveduje sam: „Ko so se mi posrečili prvi poizkusi, sem delal in mislil noč in dan, dokler ni bil načrt puške gotov v vseh podrobnostih. Potem sem napravil model, ki je oddajal po deset strel v sekundi. Ko je časopisje objavilo poročilo o tej iznajdbi „znanega Maxima“, so splošno smatrali puško s 600 streli v minuti za humbug. Toda poizkusi, ki sem jih izvršil javno, so kmalu prepričali marsikoga, da so časopisi imeli prav.“ Maxim je izkazoval svojo iznajdbo v več deželah. Nemški cesar mu je rekel baje: „To je puška bodočnosti, nobena druga“. Kitajski državnik Liting Čang je bil navdušen za to iznajdbo, toda vprašal je previdno, koliko stanejo patroni za to puško v minuti. Ko je slišal, da nad 3000 kron, je vzkliknil prestrašeno: „Za Kitajsko strelja ta puška preveč hitro“. Perzijski šah pa je hotel „strojček“ kar seboj vzeti, toda Maxim mu je pojasnil, da puška ni njegova last, temveč akcijske družbe in da potemtaka nima pravice, da bi odločeval o njej. Kakor znano, so rabili Francozi Maximovo puško že v vojni s Prusijo leta 1870./71. Strojna puška pa takrat ni prišla do prave veljave. Šele moderna vojna s svojimi strelskimi jarki je pokazala vso strahovito učinkovitost zboljšane in spopolnjene Maximove iznajdbe.